

สวัสดี

(ชาวสเดย) สวัสดี

ขอความดีงามจงมีแก่ท่าน

ลักขณา ชาญ

367395

อาจารย์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ในปัจจุบันนี้ กระแสของคำทักทายประเทศในอาเซียนที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น ช่วยให้ผู้ที่ชมสื่อสามารถเรียนรู้ภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียนได้ อย่างน้อยก็สามารถนำไปทักทายเจ้าของภาษาได้ และบางประเทศมีคำทักทายที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย นั่นคือประเทศ กัมพูชา ที่พูดว่า **ชาวสเดย** แปลว่า **สวัสดี**

ครั้งหนึ่งผู้เขียนมีความเข้าใจว่า คำว่า สวัสดีที่ใช้ในภาษาไทยนั้นยืมมาจากภาษาเขมร ต่อมาเมื่อผู้รู้ท่านหนึ่งได้ชี้แจงว่า มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เป็นเหตุให้ผู้เขียนต้องสืบทราบที่มา จึงได้พบข้อมูลว่า แท้จริงแล้วทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรต่างยืมภาษาบาลี สันสกฤตมาเช่นเดียวกัน

เมื่อฟังคำว่า **ชาวสเดย** ของกัมพูชา จากการออกเสียงอาจดูห่างไกลกับภาษาไทยอยู่บ้าง แต่เหตุที่กล่าวไว้ว่าภาษากัมพูชามีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยนั้น เป็นเพราะการพิจารณาตามรูปอักษร จะพบว่า เมื่อถอดรูป แบบเทียบอักษรตัวต่อตัว ผลที่ได้ก็คือ คำ คำเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่ออกเสียงต่างกัน เนื่องจากภาษากัมพูชานั้น พยัญชนะกลุ่มเสียง ออ เมื่อประสมสระ อี จะ ออกเสียงสระ อี เป็น เสียงสระ เอย คือ ดี ออกเป็น เดย

คำว่าชาวสเดย ถอดรูปตัวอักษรภาษาเขมรเป็นภาษาไทย ได้ ดังนี้ **สฺย สฺย (ส.เขมร ออกเสียงเป็น ซ) สฺย** คือ สดี ออกเสียงว่า สเดย **สฺย สฺย** ประกอบกันเข้าจึงได้รูปภาษาไทย ดังนี้ **สวัสดี** ออกเสียงตามภาษาเขมร เป็น **ชาวสเดย (ซัว - สเดย)** ไทยว่า **สวัสดี (สะ-หวัด-ดี)**

เหตุใดภาษาเขมรและภาษาไทยจึงมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า คำว่า **ชาวสเดย** ของภาษาเขมร และภาษาไทย มีการยืมมาจากที่เดียวกัน นั่นคือจากภาษาบาลีว่า **โสตถิ** และภาษาสันสกฤต ในคำว่า **สวสตี** ที่แปลว่า **ความปลอดภัย**

ในที่นี้ หมายถึง ความดี ความเจริญ ปลอดภัยจากภยันตรายทั้งปวง ดั่งพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ของท่าน ป. อ. ปยุตโต ให้ความหมายไว้ว่า

สวัสดี, สวัสดิ์ หมายถึง ความดีงาม, ความเจริญรุ่งเรือง, ความปลอดภัย, ความปลอดภัย ไร้อันตราย

ในภาษาบาลีนั้นเราจะได้ยินได้ฟังบ่อยมาก เพียงแต่เราไม่ทราบรากศัพท์จึงไม่ทันสังเกต เช่น ในบทสวดมหาการุณิกตอนท้ายว่า

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง

รักขันตุ สัพพะเทวะตา

สัพพะพุทธานุภาเวนะ

สะทา โสตถิ ภะวันตุ เต ฯ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจง

รักษาท่าน

ด้วยอนุภาพแห่ง

พระพุทธรเจ้า

ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย

จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

คำว่า ชั่วสเคย ของกัมพูชา มีความหมายตาม พจนานุกรมกัมพูชา กล่าวว่า มาจากภาษาสันสกฤต ว่า สฺวสฺติ เชมรเปลี่ยน เสียง (ว) เป็น สระ (อัว) ภาษาบาลีว่า สฺวตฺติ โสตฺติ ความสุขสบาย, การประพุดที่ง่าย, ความเจริญ โดยสุข, ความสุข ความเจริญ, ประสบความดี, เดินทางด้วยความโชคดี : มีความสวัสดี ไปมาโดยสวัสดิ์

ส่วนคำว่าสวัสดิ์ในภาษาไทย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ว่า

สวัสดิ์ น. หมายถึง ความดี, ความงาม, ความเจริญรุ่งเรือง, ความปลอดภัย เช่น ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ ขอให้มีความสุขสวัสดิ์ที่พัฒนามงคล ขอให้มีความสุขสวัสดิ์ ขอให้สวัสดิ์มีชัย. (ส. สฺวสฺติ ป. โสตฺติ). อักษรณิใช้เป็นคำทักทายหรือพูดขึ้นเมื่อพบหรือจากกัน เช่น อรุณสวัสดิ์ ราตรีสวัสดิ์ สวัสดิ์ปีใหม่ สวัสดิ์ศรีคุณครู.

แต่หลายท่านอาจสงสัยว่า ก่อนหน้าที่เราจะใช้คำว่า สวัสดิ์เราใช้คำว่าอะไรมาก่อน กล่าวคือ ในอดีตคนไทยนิยม ทักทายกันด้วยการถามสารทุกข์สุขกัน เช่น ไปไหนมา สบายดีหรือ กินข้าวหรือยัง เป็นต้น ดังคำอธิบายที่ปรากฏใน พจนานุกรมไทยฉบับ อ. เปลื้อง ณ นคร ว่า

สวัสดิ์ น. หมายถึง ความดี, ความเจริญ คำทักทายของไทยเมื่อพบปะกัน แปลว่า “ขอความดีงามจงมี” เป็นคำที่พระยาอุปกิตศิลปสารแนะนำให้ใช้เมื่อ พ.ศ. 2485 แทนคำทักทายอย่างเก่า เช่นว่า สบายดีหรือ.

ที่มาของการใช้คำว่าสวัสดิ์ในภาษาไทยนั้นมีอธิบายไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่มที่ 14 ว่า สวัสดิ์ เป็นคำทักทายและคำกล่าวอำลาอย่างเป็นทางการของคนไทย พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ) เป็นผู้คิดขึ้นในปีพ.ศ. 2473 ที่มาของการคิดคำ “สวัสดิ์” ขึ้นใช้ สืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่วิทยุกระจายเสียงได้ใช้คำว่า “ราตรีสวัสดิ์” เขียนแบบภาษาอังกฤษว่า “good night” ลงท้ายคำพูดเมื่อจบการกระจายเสียง ต่อมาผู้คัดค้านและเสนอให้ทางคณะกรรมการชำระปทานุกรมช่วยคิดคำให้ ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสารได้อธิบายที่มาของคำ “สวัสดิ์” ไว้ว่า เป็นคำภาษาสันสกฤต มาจาก สฺ + อสฺติ สฺ แปลว่า ดี งาม ง่าย อสฺติ แปลว่า มี รวมความแล้วหมายความว่า มีความดี ความงาม ความง่าย ซึ่งตรงกับภาษาบาลีว่า “โสตฺติ” หรือ “สุตฺติ”

ดังนั้น คำว่า สวัสดิ์ จึงไม่ใช่เพียงแค่คำพูดสำหรับการทักทาย หากแต่ยังกินความหมายกว้างถึงการอำนวยพรให้แก่ผู้ที่เราพูดด้วย เช่น ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ นั้นย่อมาจาก ขอให้เดินทางโดยปลอดภัย ส่วนเทศกาลปีใหม่ที่เราใช้คำว่า สวัสดิ์ปีใหม่ จึงไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของ การทักทาย ในการขึ้นศักราชใหม่เท่านั้น แต่หมายถึง ขอให้ท่านผู้ได้รับ

บัตรอวยพรนี้มีความสุข ความงาม ความเจริญ ความสุขในวันขึ้นปีใหม่

ส่วนคำทักทายในภาษากัมพูชานั้น นอกจากคำว่า ชั่วสเคย แล้ว ภาษากัมพูชายังมีคำทักทายที่แบ่งระดับของ ภาษาไว้เช่นเดียวกับภาษาไทย คือ **จุมเรียบชัว** ใช้สำหรับการทักทายในรูปแบบที่เป็นทางการ หรือสำหรับผู้สูงอายุ ใช้กับผู้ใหญ่นอกจากนี้ยังมีคำทักทายที่เป็นคำยืมเช่นเดียวกับภาษาไทย ดังนี้

ภาษาเขมร	(เสียงอ่าน)	ภาษาไทย
អរុណសួស្តី	อรุณช่วสเคย	อรุณสวัสดิ์
ទិវាសួស្តី	ทิวี่ช่วสเคย	สวัสดิ์ตอนกลางวัน
សាយ័ណ្ណសួស្តី	ชายวนช่วสเคย	สวัสดิ์ตอนเย็น
រាត្រីសួស្តី	เรียเตรยช่วสเคย	ราตรีสวัสดิ์

บทความนี้มุ่งนำเสนอคำทักทายของประเทศกัมพูชา ที่สอดคล้องกับประเทศไทย ทำให้เราทราบที่มาของคำศัพท์ ไม่เพียงแต่คำทักทายภาษากัมพูชาเท่านั้น แต่ยังทำให้เราทราบความหมายที่แท้จริงของคำว่า **สวัสดิ์** ในภาษาไทย อีกด้วย บ่อยครั้งที่เราพูดคำว่า “สวัสดิ์” เป็นเพียงการทักทาย ประกอบการไหว้ ต่อเมื่อรู้ความหมายแล้ว ในแต่ละครั้งที่เปล่งวาจาว่า “สวัสดิ์” จะทำให้เราระลึกได้ถึงพรอันประเสริฐที่เรา มอบแด่ท่านผู้รับ ผู้เขียนไม่มีสิ่งใดจะกล่าวแก่ผู้อ่าน นอกจาก คำว่า “สวัสดิ์”

เอกสารอ้างอิง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. (2556). กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2542). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 14. (2542). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ .

เนาค นีษ เชน. (2547). **ธธสารุกรยไขว-ไซ**. กษุฒ.

สวสดี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://dictionary.sanook.com/search/สวสดี> (10 พฤศจิกายน 2557)

บทธวตมณฑพาทุงมหากา ฉบับพระธรรมสิงหุรารย (จริญ จิตธมโม). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://th.wikisource.org/wiki/บทธวตมณฑพาทุงมหากา> (10 พฤศจิกายน 2557)